

Informasjonspakke til møtet i Europautvalget tirsdag 29. november 2011

Det vises til innkalling til møte i Europautvalget 29. november 2011. Fra regjeringen møter finansminister Sigbjørn Johnsen og utenriksminister Jonas Gahr Støre. Dagsorden for møtet ble sendt Europautvalget og de faste komiteene 22. november. Utover oversikten over aktuelle rettsakter for kommende møte i EØS-komiteen, og en kort kommentar til hvert enkelt dagsordenpunkt, mottar Stortinget ingen bakgrunnsinformasjon fra regjeringen knyttet til møtene i Europautvalget. Administrasjonens koordineringsgruppe (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonalt sekretariat) har utarbeidet nedenstående bakgrunnsinformasjon knyttet til sakene på dagsordenen, samt til enkelte andre aktuelle saker.

Finansministeren vil etter planen redegjøre for:

	Side
• Endringer i innskuddsgarantidirektivet	2
• Kapitalkrav/CRD IV	3
• Ny europeisk tilsynsstruktur	4
• Krisen i euroområdet	6

Utenriksministeren vil etter planen redegjøre for:

• Møtet i EØS-rådet 15. november	8
• EØS-midlene (2009-2014)	9
• Norske bidrag til Task Force for Greece	10
• ESA-sak om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter	10
• Vannskuter-saken (ESA-sak)	11
• Norsk deltakelse i Schengen/IT-byrået	12

Om utvalgte rettsakter i EØS-komiteen

• Forordning 216/2008 og 1108/2009 - flysikkerhetsbyrået og luftfart	13
• Direktiv 2009/28 - fornybardirektivet	14
• Direktiv 2006/24 - datalagringsdirektivet	14

Andre aktuelle saker

• Kommisjonens arbeidsprogram for 2012	15
• Skatt på finanstransaksjoner	17
• Grunnlovens paragraf 93 og myndighetsoverføring	19
• Alkoholreklame	20
• «Pakkemøte» med ESA	21
• Norsk nasjonal ekspert i Europaparlamentet?	21

Finansministeren vil etter planen redegjøre for:

Endringer i innskuddsgarantidirektivet

Spørsmålet om eit norsk unntak i innskottsgarantidirektivet er framleis uavklart. Medan Europaparlamentet har gått inn for eit unntak som ville sikre vidareføring av det norske garantinivået, er det motstand i Kommisjonen. Det skal heller ikkje ha vore nokon av medlemslanda som aktivt har støtta Noreg i Rådet.

Frykt for at bankkundar i EU-landa skal tømme sine konti og sette dei over i norske bankar ("run on the banks") i ein krisesituasjon, skal vere bakgrunnen for at ekspertane i Kommisjonen er skeptiske. Dette kan føre til omfattande kapitalflukt. Utenriksministeren berørte skepsisen i dei to institusjonane i debatten om den europapolitiske utgreiinga 22. november, men uttalde likevel av han hadde håp om at det kan bli eit positivt resultat for Noreg.

[Ifølgje leiaren i Europabevegelsa, Paal Frisvold](#), skal den nye sjefen for den europeiske sentralbanken, Mario Draghi, ha svara slik på finansminister Johnsens argumentar for eit norsk unntak: "I disse svært urolige tider på finansmarkedet er tiden ikke inne for å gi EU-borgere incentiv til å flytte sparepengene sine til land hvor staten har anledning til å gi høyest garanti. Det vi trenger nå er ro og stabilitet".

Det har så langt vore to trepartsmøte mellom Rådet, Parlamentet og Kommisjonen om direktivet. Det var liten framgang i trepartsforhandlingane mellom Rådet og Europaparlamentet under det siste møtet i slutten av oktober. Ein del av medlemslanda ynskjer å kople drøftingane om innskottsgarantidirektivet med drøftingar om [framlegget til revisjon av kapitalkravdirektivet](#) om styrka soliditetskrav for kredittinstitusjonar og investeringsselskap. Dette framlegget, som kom i juli, skal ifølgje Europakommisjonens [pressemelding](#) sikre at bankar har meir og betre kapital for å motstå framtidige sjokk. (Finansdepartementet har sendt dette framlegget på [høyring](#) i Noreg). Europaparlamentet meiner dei to framlegga kan drøftast separat.

Finansminister Sigbjørn Johnsen [uttalte til Dagens Næringsliv](#) 5. september at han har godt håp om å få til ei god løysing. Finansministrane i EU vart før sommaren [samde om ein posisjon](#) for endringar i direktivet om innskottsgaranti. Finanskomiteen (ECON) i Europaparlamentet vedtok som kjent si innstilling i mai, jf. [informasjonspakken](#) til den europapolitiske debatten i mai. Finansminister Johnsen har i eit [brev](#) til sin danske kollega vist til at både den finske og den svenske finansministeren har uttrykt at dei vil kunne akseptere ei løysing i tråd med ECON si innstilling. Johnsen skriv han vonar også den danske statsråden vil kunne støtte dette og viser til at det både sikrar vidareføring av det norske dekningsnivået og omsynet til konkurransen i den indre marknaden.

Det er Rådet sin posisjon og komitéinnstillinga frå Parlamentet som dannar utgangspunktet for forhandlingane der også Kommisjonen deltek. Slike forhandlingar – ofte omtala som *trilogar* – har som mål å få semje om ein felles posisjon som deretter blir formelt vedteke av Parlamentet og Rådet. Det polske formannskapet har ynskje å oppnå semje om direktivet før jul, men dette synes ikkje sannsynleg.

Kapitalkrav/CRD IV

I debatten om den europapolitiske redegjørelsen 22. november uttalte utenriksminister Støre at regjeringen har sett på muligheten for et felles nordisk initiativ for gjennomføring av kapitalkravdirektivet (CRD IV). Norge ønsker strengere kapitalkrav og at slike krav kommer raskt på plass.

[CRD IV](#) gjelder kapital- og likviditetskrav til kredittinstitusjoner og verdipapirforetak, og omfatter både en forordning og et direktiv. Forslaget bygger på Baselkomiteens anbefalinger, Basel III, og har som mål å styrke motstandskraften i EUs banksektor og sikre at de rundt 8000 bankene i Europa fortsatt kan finansiere den økonomiske aktiviteten.

Direktivet gir generelle virksomhetsregler og regulerer myndighetenes tilsyns- og sanksjonsmuligheter, i tillegg til bestemmelser om kapitalbuffere, konsesjoner og forholdet mellom tilsynsmyndigheter i hjemland og vertsland. Forordningen retter seg mot institusjonene og stiller krav til ansvarlig kapital, likviditet, offentliggjøring av finansiell informasjon og bestemmelser om store engasjementer. Saken er for tiden til behandling i Europaparlamentet og Rådet, og antas å bli vedtatt i løpet av 2012. Forslaget blir [sett i sammenheng med innskuddsgarantidirektivet](#), noe som har ført til at det er forsinkelser i forhandlingene.

Den norske regjeringen har sendt et forslag om nødvendige lovendringer på høring. I høringsbrevet fremgår følgende: «[Handlingsrommet for norske myndigheter](#) vil avhenge av hvordan EUs rettsakter blir utformet, og av beslutningen i EØS-komiteen. Bruk av forordning avskjærer som hovedregel nasjonalt handlingsrom». Høring om nødvendige forskriftsendringer vil bli gjennomført våren 2012.

[Finanstilsynet skriver i høringsbrevet](#) at norske banker gjennomgående har tilstrekkelig ren kjernekapital til å dekke minstekravene til ren kjernekapital og bevaringsbuffer, men ikke nødvendigvis tilstrekkelig til å møte motsykliske bufferkrav eller tilleggskrav. Videre pekes det på at markedet for norske statsobligasjoner er lite, og at det innebærer at «norske institusjoner har en utfordring med å møte de nye likviditetskravene generelt, og LCR-kravet spesielt». LCR (Liquidity coverage ratio) måler hvordan banker kan klare seg gjennom et stressscenario gjennom 30 dager med betydelige uttrekk av kundeinnskudd, uten at de får tilgang på ny markedsfinansiering eller tilførsel av ny likviditet fra sentralbanken.

Næringspolitisk direktør i DnB, Kaj-Martin Georgsen, sier til Klassekampen 9. november at [konsekvensene for norske banker](#) avhenger av hva EU kommer fram til når det gjelder vekting av hvilke verdipapirer som regnes som sikre: «Vert det slik at ein må putte mykje meir pengar i andre verdipapir enn statsobligasjonar for å framstå som like sikker, vert det dyrare for norske bankar å møte krava enn for konkurrentane. Dimed får vi eit nytt paradoks – norske bankar kan måtte betale meir sjølv om det er vi som er mest solide.». Ifølge klassekampen oppfordrer Georgsen norske myndigheter til å være tidlig ute for å hindre at reglene slår dårlig ut, og anbefaler det samme som Finanskriseutvalget – at Norge benytter unntaksmulighetene i Basel III og lager større markeder for sikre verdipapirer.

DnB varslet i november at de ikke tar inn nye storkunder. Konserndirektør Leif Teksus viser i Dagens Næringsliv til at nye krav til bankenes kapitaldekning [virker inn på bankers kredittgiving](#).

[Sveriges riksdag mener direktivet er i strid med nærhetsprinsippet](#), og ønsker at man i stedet for absolutte krav til egenkapital heller bør ha minimumskrav. I en uttalelse til Rådet, Kommisjonen og Parlamentet anbefales det at medlemslandene skal kunne ha et høyere nivå dersom det er nødvendig for å sikre landenes finansielle stabilitet.

Eksportfinanssaken er knyttet til en tidligere revisjon av kapitalkravdirektivet (CRD II). Revisjonen innebar skjerpede kapitalkrav for kredittinstitusjoners store engasjementer, og fikk konsekvenser for norsk verfts- og leverandørindustri. Muligheter for at Norge kunne få permanente unntak fra direktivet har vært sentralt i debatten. Regjeringen vedtok 18. november å opprette en [eksportfinansieringsordning i statlig regi](#). Overgangsordningen har en ramme på 30 milliarder kroner og gjelder fram til 1. juli. Deretter skal ordningen bli permanent. Dersom den nye ordningen innebærer statstøtte må den notifiseres av EFTAs overvåkingsorgan (ESA).

Ny europeisk tilsynsstruktur

En [tilsynsstruktur for finansområdet](#) er vedtatt i EU. Regelverket gjelder fra 1. januar i år. Det har stort sett vært enighet om behovet for mer velfungerende tilsyn, men uenighet om tilsynenes myndighet og eventuelle sanksjonsmuligheter overfor land som ikke følger tilsynenes anbefalinger.

Tilsynene består av:

- Et europeisk systemrisikoråd ([European Systemic Risk Board](#), ESRB, beliggende i Frankfurt)
- Tre tilsynsmyndigheter (European Supervisory Authorities - ESA-er) for henholdsvis
 - Banker ([European Banking Authority](#), EBA, i London)
 - Forsikring og pensjoner ([European Insurance and Occupational Pensions Authority](#), EIOPA, i Frankfurt)
 - Verdipapirer ([European Securities and Markets Authority](#), ESMA, i Paris)

Oppgavefordelingen er som følger:

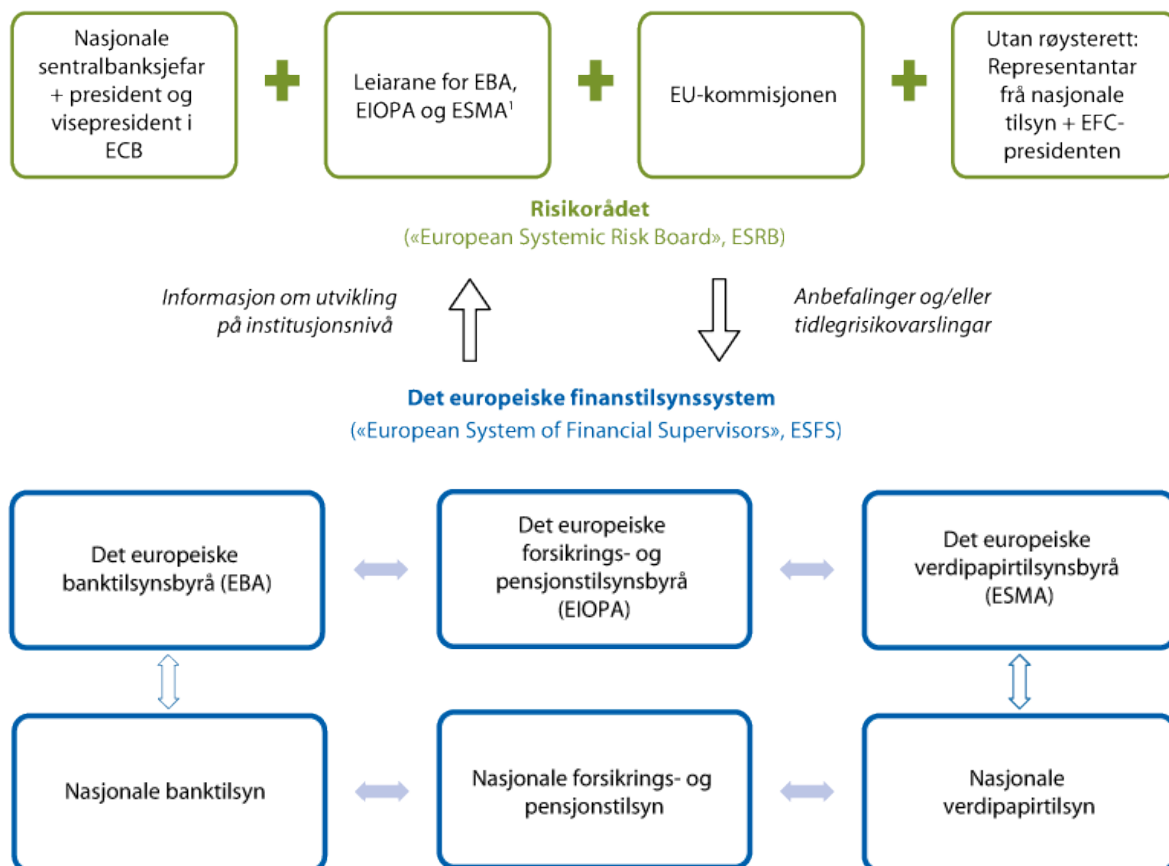
ESRB skal overvåke på makronivå og vurdere forhold som kan true den finansielle stabiliteten. Dette vil bety å samle inn og analysere all informasjon som er relevant for vurderingen av forhold som kan true den finansielle stabiliteten, både fra makroøkonomien og fra finanssystemet, identifisere og prioritere slike forhold, utstede risikoadvarsler når en identifiserer forhold som innebærer betydelig risiko og utforme anbefalinger om mulige tiltak.

Systemrisikorådet har ikke rettslig bindende kompetanse til å fatte vedtak, men det forventes at rådet likevel kan øve betydelig innflytelse ved de advarsler som rettes mot nasjonale myndigheter.

De tre tilsynsmyndighetene (ESA-ene) følger hver sin sektor. Det daglige tilsynet med finansinstitusjoner skal fremdeles ligge hos nasjonale tilsynsmyndigheter, men de nye tilsynene skal ha en rådgivende rolle, blant annet utvikle forslag til tekniske standarder og regler, avgjøre uenigheter mellom nasjonale tilsynsmyndigheter (i de tilfeller hvor EU-lovgivningen krever at nasjonale tilsynsmyndigheter skal samarbeide, enes om tiltak e.l.),

bidra til konsistent gjennomføring av regelverk på tvers av land og koordinere tiltak i krisesituasjoner. ESA-ene kan også sette i gang stresstester og skal sørge for ensartet gjennomføring av stresstestmetodene. I krisesituasjoner skal ESA-ene legge til rette for og koordinere tiltak fra de enkelte nasjonale myndighetene.

Den planlagte tilsynsstrukturen (Kilde: [Meld. St. 12 \(2009–2010 Finansmarknadsmeldinga 2009\)](#))

Foreløpig ser man for seg at Kommisjonen hvert tredje år vurderer hvorvidt tre separate tilsyn opprettholdes, eller om det bør være ett tilsyn plassert ett sted. Det er også mulig at tilsynene får utvidede fullmakter, for eksempel på paneuropeisk nivå.

Konsekvenser for Norge

Når det gjelder [norsk deltagelse i tilsynsbyråene](#), sa utenriksminister Jonas Gahr Støre i sin redegjørelse 16. november i fjor at «... Norge vil kunne delta i samarbeidet gjennom EØS-avtalen. Dette gjelder særlig tilsynsbyråene, i mindre grad Risikorådet. Regjeringen har arbeidet systematisk for å sikre EØS/EFTA-landene en best mulig representasjon i disse nye organene.» Foreløpig deltar Norge *ikke* i Risikorådet, men det arbeides for norsk deltagelse på mer permanent basis.

Finansminister Sigbjørn Johnsen uttalte i Europautvalget 19. oktober 2010 at «Dersom disse tilsynsforordningene skal innlemmes i EØS-avtalen, vil det [innebære en myndighetsoverføring](#). Hvis en slik myndighetsoverføring blir aktuelt, reiser det særlig spørsmål i forhold til den norske Grunnloven. Derfor har vi, for å forberede oss på en slik

situasjon, sendt et [brev til Justisdepartementet av 16. september](#) i år, der vi ber om en vurdering av de konstitusjonelle sidene ved en eventuell innlemmelse av tilsynsforordningen i EØS-avtalen, med påfølgende gjennomføring i norsk rett. Vi vil være i tett dialog med Justisdepartementet og Utenriksdepartementet dersom dette skulle bli aktuelt».

Justisdepartementet svarer i [brev av 8. desember 2010](#) til Finansdepartementet at «overføring til internasjonale organer av lovgivende, utøvende eller dømmende myndighet med direkte internrettslig virkning i Norge, krever Stortingets samtykke etter Grunnloven § 93, eller grunnlovsendring etter § 112. Dette er prosedyrer som blant annet krever kvalifisert flertall i Stortinget. I konstitusjonell praksis er det imidlertid innfortolket et unntak fra dette utgangspunktet, som går ut på at overføring av myndighet til utenlandske organer som er «lite inngripende» kan skje ved Stortingets samtykke etter Grunnloven § 26 annet ledd, som bare krever simpelt flertall». (Se også eget punkt i informasjonspakken om Grunnlovens § 93 og myndighetsoverføring).

I brevet konkluderes det med «Alt i alt er vi tilbøyelig til å anta at EBA-forordningen ikke vil kunne innlemmes i EØS-avtalen uten en tilpasning som ivaretar de konstitusjonelle hensyn».

Finansdepartementet ville ikke kommentere saken overfor ABC Nyheter 22. januar utover at man var enig i Justisdepartementets vurderinger.

Statssekretær i Finansdepartementet, Morten Søberg, skriver i Aftenposten 25. februar i år: «I Aftenposten 24. februar vert det hevda at norsk deltaking i den nyoppretta tilsynsstrukturen i EU vil innebera grunnlovsstridig overføring av makt og mynde til overnasjonale organ. Dette er ikkje korrekt. Norske styresmakter vil, utan omsyn til korleis dette vert løyst i forhold til EU, [sikra at Noreg ikkje gjev frå seg suverenitet til dei nye organa](#). [...] Noreg har arbeidd aktivt for å oppnå ei best mogleg deltaking i dei nye byråa. Arbeidet har gjeve gode resultat i form av ein ordinær observatørstatus. Frå norsk side har det heile tida vore ein føresetnad at Noreg ikkje skal vera bunde av dei vedtaka som byråa måtte gjera. [...] Regjeringa vil syta for, at Noreg ikkje overfører nasjonal suverenitet til dei nye EU-organa.»

Så vidt vites utarbeider Finansdepartementet tilpasningstekster i samarbeid med Liechtenstein og Island, og er i fortløpende dialog med Kommisjonen. Det er foreløpig usikkert når man vil komme til enighet.

Krisen i euroområdet

På toppmøtet i oktober ble EU-landene blant annet enige om en nedskrivning av den greske gjelden. EUs ledere betraktet [den omfattende krisepakken](#) som et krafttak for å stoppe den akselererende krisen, men etter at reaksjonen de første dagene var moderat positiv, har begivenheter i Hellas og Italia ført til at usikkerheten rundt euroens skjebne er større enn noen gang.

Onsdag 23. november nådde usikkerheten et nytt høydepunkt da salget av tyske statsobligasjoner ble møtt med skuffende lav etterspørsel. EU-kommisjonen la samme dag fram omfattende forslag, blant annet om å gi sentrale EU-institusjoner økt kontroll med nasjonale budsjetter og å utstede såkalte euroobligasjoner. Sistnevnte forslag er flere ganger blitt avvist av Berlin, og sogar av den tyske forfatningsdomstolen.

EUs krisepakke kom på plass natt til 27. oktober etter intense forhandlinger mellom Tyskland og Frankrike. Toppmøtet ble utsatt to ganger, og forbundskansler Angela Merkel forhandlet tidvis også direkte med bankene.

Særlig den europeiske sentralbanken hadde strittet imot en restrukturering av gresk gjeld, under henvisning til at det ville føre til tillitskrise og flukt fra europeiske banker med store fordringer i Hellas. Spesielt franske og tyske banker ville bli rammet, ifølge daværende sentralbanksjef Trichet, og konsekvensene kunne i verste fall bli en ny bankkrise.

Når EU valgte denne tilsynelatende dramatiske løsningen, er det et uttrykk for hvor alvorlig situasjonen er blitt. Den umiddelbare reaksjonen på krisepakken var moderat positiv, men det tok ikke mange dagene før nyhetsmeldingene fikk børsene til å falle igjen.

Statsminister Papandreu varslet om folkeavstemning stanset den lille optimismen og børsoppgangen som toppmøtet hadde skapt. Under det påfølgende G20-møtet i Cannes var Merkel og Sarkozy tydelige på betingelsene knyttet til pakken, og Papandreu trakk planene om folkeavstemning.

En annen hovedmålsetting med toppmøtet 26. oktober var å danne en buffer som skulle hindre at krisa spredte seg («contagion») fra Hellas til andre land, særlig Italia. Dette synes allerede å kunne bli vanskelig. Blant annet synes realismen i vedtaket om å øke den reelle kapasiteten (oppkapitalisering) til redningsfondet EFSF fra 440 milliarder euro til 1 000 milliarder euro å være usikker.

Siden styrkingen av fondets kapasitet ikke skal skje ved faktisk overføring av midler fra medlemsstatene, gitt forbundskansler Merkel løfte til egne velgere om å sette et endelig tak på tyske bidrag, men ved hjelp av investorer, synes usikkerheten de siste to ukene å gjøre det vanskelig å få hevet kapasiteten som planlagt.

Dette kan tenkes å begrense mulighetene som den nye sentralbanksjefen, italienske [Mario Draghi](#), har til å gjøre støtteoppkjøp av italienske statsobligasjoner. Draghi vil den nærmeste tida være blant dem som oppmerksomheta rettes mot, i likhet med Italia og Hellas' nyutnevnte, teknokratiske statsministre.

Et av målene på toppmøtet i oktober, var at Hellas riktignok skulle kunne få sin gjeld nedskrevet, men likevel forbli i eurosonen. Etter Cannes-møtet kom imidlertid både Merkel og Sarkozy med uttalelser som for første gang pekte i retning av utmelding eller utestenging fra eurosonen som en mulighet.

Det største problemet nå er Italia, som går for å være landet i verden med tredje størst gjeld, både i relative og absolutte tall. Italia vil ikke lenger være betalingsdyktig hvis renta holder seg på dagens høye nivå over lengre tid, og også [Spania og Frankrike](#) settes under press.

På sin første pressekonferanse 3. november understreket Draghi at sentralbankens kurs ligger fast, og at «The remit of the ECB is [maintaining price stability](#) over the medium term».

Mange land, inkludert Frankrike, Italia, Spania og Storbritannia, forsøker å bevege Tyskland til å godta at Den europeiske sentralbanken skal spille en langt mer aktiv rolle i krisearbeidet, blant annet ved å garantere for svake statsobligasjoner og trykke mer penger. Tyskland har så langt stilt seg avvisende til dette.

Dilemmaet med EUs krisetiltak viser seg med tydelighet i flere land. Sparetiltak må til for å kunne håndtere gjeld og gjenopprette tilliten hos investorene, men den samme sparepolitikken hindrer den veksten som er nødvendig for å kunne betjene den samme gjelda.

Økonomiprofessor David Mayes uttalte på et Arena-seminar i Oslo 24. november at han ikke kjente til et eneste eksempel på land som har kommet seg ut av en alvorlig gjeldskrise uten eller annen form for økonomisk vekst.

Stadig flere peker på hovedproblemet i eurosamarbeidet: Valutaen er felles, men ikke økonomiene. Land med så store ulikheter i konkurranseevne, næringsstruktur, skattesystem og budsjett disiplin hører ikke naturlig sammen i en felles valuta, mener mange.

Utenriksministeren vil etter planen redegjøre for:

Møtet i EØS-rådet 15. november

EU har den senere tiden vist til et etterslep i Norge og EFTA-landenes implementering, mens man fra norsk side har framholdt at det går tregere enn før på EU-siden. Dette spørsmålet ble også tatt opp under [møtet i EØS-rådet 15. november](#).

Utenriksminister Støre berørte ikke denne problemstillingen under sin europapolitiske redegjørelse i Stortinget 17. november.

Utenriksministrene Støre og Frick (Liechtenstein) ga EFTA-landenes parlamentarikerdelegasjoner en orientering om møtet i EØS-rådet under deres opphold i Brussel 15. november. EUs tiltak mot eurokrisa og ulike aspekter ved EØS-avtalens virkemåte hadde stått sentralt. Ifølge Frick handlet det både om tiltak som ikke angikk EØS-samarbeidet, og om virkemidler som var relevante.

I tillegg ble Midtøsten og situasjonen i Nord-Afrika diskutert. Utenriksminister Støre møtte også rådspresident Van Rompuy og høyrepresentant Ashton under sitt Brussel-opphold.

Under møtet i EØS-rådet tok EU-siden også opp behovet for raskere implementering av direktiver. Det har tidligere vært knyttet usikkerhet til hvordan EU ville prioritere EØS-avtalen og forholdet til Norge etter opprettelsen av den nye utenrikstjenesten EEAS. Regjeringen har stilt spørsmål ved om EEAS ville ha samme EØS-kompetanse og –forståelse som EU-kommisjonen, og uttrykt misnøye med at Norges-ansvaret organisatorisk er blitt plassert i samme avdeling som blant annet Russland, Balkan og Sentral-Asia.

En annen problemstilling har vært om den pressede EEAS-sjefen Ashton i sin dobbeltrolle vil kunne vie Norge og EØS-spørsmål tilstrekkelig oppmerksomhet.

Under den europapolitiske redegjørelsen i Stortinget uttalte utenriksministeren at Norges ”dialog med EU er tett og god – ja, den er blitt tettere og mer omfattende etter at høyrepresentant Ashton fikk sine fullmakter etter Lisboa-traktaten”.

Utenriksministeren slo også fast at ”EU vurderer EØS-avtalen som en funksjonsdyktig ordning og ønsker å videreføre den. Også EU-siden venter på den norske utredningen med interesse, noe vi fikk bekreftet under EØS-rådsmøtet tidligere i uken”.

Samtidig skal EU i flere bilaterale møter den senere tiden ha vist til et etterslep når det gjelder Norge og EFTA-landenes implementering av EU-direktiver. Mens Norge er blant de raskeste til å få vedtatt nasjonale implementeringslover *etter* at man er *blitt enige* om at vedkommende direktiv skal inn i EØS-avtalen, mener EU at Norge ligger på etterskudd når det gjelder tiden det tar fra EU *vedtar* et direktiv, til det øyeblikket hvor Norge slutter seg til at direktivet skal inn i EØS-avtalen.

Denne problemstillingen kommer også opp i et innlegg av Europabevegelsens leder, Paal Frisvold, i [Dagens Næringsliv 25. november](#).

Blant årsakene til at det tar tid å vurdere om et direktiv skal inn i EØS-avtalen, er at det ofte må tas forbehold om Stortingets samtykke, som i tilfeller når det kreves lovendring eller følger budsjettkonsekvenser.

Tilsvarende opplever man på norsk side sendrektighet på EU-siden. Behandlingen av slike saker tar lengre tid enn hva det gjorde da EU-kommisjonen hadde ansvaret. Noe av årsaken skal være at Norges-desken i det nye EEAS er underbemannet, og således er svært sårbar i tilfelle sykdom hos saksbehandlerne.

EØS-midlene (2009-2014)

[EØS-finansieringordningene for perioden 2009-2014](#) utgjør om lag 14 milliarder, hvorav den norske andelen er 97 prosent. Den nye avtalen mellom Norge, Island, Liechtenstein og EU ble inngått 18. desember 2009, og ble ratifisert av Stortinget 28. oktober 2010.

Før de ulike programmene kan presenteres, må det inngås en såkalt MoU-avtale med hvert enkelt mottakerland. Mens man i september hadde inngått avtale med åtte av de femten landene, er man nå kommet opp i tolv. Portugal, Kypros og Romania gjenstår.

Det ble inngått avtale med Hellas 1. november. I vår ble det meldt at utbetalingene til Hellas for 2004-2009 var avbrutt grunnet manglende innsyn, men etter at det i løpet av sommeren ble lagt fram dokumentasjon på at midlene var brukt riktig, [kom utbetalingen i gang igjen](#).

Utenriksministeren har tidligere varslet at [programmene vil lanseres i 2011](#). EØS-midlene består av to finansieringsordninger; en EØS-ordning (EEA grants) på 197,7 millioner euro i årlig bidrag, samt en norsk ordning (”Norway grants”) på 160 millioner euro i årlig bidrag.

Norges årlige støtte utgjør rundt 3 milliarder kroner (347 millioner euro). Norges bidrag for perioden 2009-2014 øker med 22 % i forhold til forrige periode (2004-2009). Ordningen dekker nå i større grad områder Norge prioriterer, som miljø, klima, fornybar energi og samarbeid mellom arbeidslivets parter. Rundt en firedel av midlene skal brukes på miljø og klima. I tillegg til 2,6 milliarder kroner til miljø- og klimatiltak, vil 1,4 milliarder kroner gå til å utvikle og fremme karbonfangst- og lagring i løpet av femårsperioden.

Det ble 5. september kjent at Transparency International (TI) blir ny samarbeidspartner for EØS-midlene. Anti-korrupsjonsnettverket skal være med å sikre åpenhet og motvirke korrupsjon under prosjektgjennomføringen.

Norske bidrag til Task Force for Greece

Norge er som eneste ikke-medlem invitert til å delta i [ekspertgruppen Task Force for Greece](#) (TFGR). EU-kommisjonen opprettet ekspertgruppen i samarbeid med greske myndigheter i juli.

Ekspertgruppen skal gi faglig bistand til det greske statsapparatet, for at Hellas skal kunne gjennomføre nødvendige reformer i henhold til EU/IMFs reformprogram. Norge er i dialog med TFGR og greske myndigheter om hvilken ekspertise som behøves og hva Norge kan tilby.

Administrativ reform, antikorrupsjon og skatteinnkreving er eksempler på områder hvor norsk kompetanse kan bli etterspurt.

ESA-sak om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

EFTAs overvåkingsorgan ESA sendte 29. juni i år en [grunnlagt uttalelse](#), hvor det hevdet at forskriften om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter er i strid med EUs utstasjoningsdirektiv.

I Regjeringens svar 15. november vises det til at forskriften er viktig i arbeidet mot sosial dumping. Regjeringen gjør flere endringer i forskriften, men arbeidsminister Hanne Bjurstrøm presiserer at [hovedinnholdet i forskriften fortsatt ligger fast](#), og at dersom ESA ikke godtar de norske endringene vil regjeringen [ta saken til EFTA-domstolen](#).

ESA mener at Norge ikke kan ha regler som bare gjelder for offentlig sektor. Det er lov å ta med sosiale forhold i offentlige anbud, men man må da vise til bestemmelser i allmenngjorte tariffavtaler og/eller lovgivning. [Regjeringen endrer forskriften for å klargjøre hvilke krav](#) til lønns- og arbeidsvilkår som skal stilles når det utføres arbeid i offentlig regi. Foruten lønn vil det blant annet være overtid og kompensasjon for reise, kost og losji. I tillegg presiseres det at det er *minimum* tarifflønn i landsomfattende tariffavtaler som gjelder. Setningen «eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke» er fjernet.

[«Pensjonsdumping»](#) skriver Unio-leder, Anders Folkestad, i et debattinnlegg og kritiserer regjeringen for at ikke pensjonsvilkår er en del av forskriften. «Det er uakseptabelt at det

offentlege sparer pengar og private firma vinn anbod på å dumpe pensjonsvilkåra. Taparar blir arbeidstakarar i begge leirar», skriver Folkestad.

På det nordiske arbeidsministtermøtet i Helsinki 22. november ba Hanne Bjurstrøm om [drahjelp fra de nordiske arbeidsministrene](#).

Norske myndigheter har også iverksatt andre tiltak for å sikre utstasjonerte arbeidstakere samme rettigheter og lønn som nasjonale arbeidstakere, blant annet allmenngjøring av tariffavtaler og identitetskort. Åtte verft, Norsk Industri og NHO har gått til sak mot tariffnemda for vedtaket om [allmenngjøring av Verkstedoverenskomsten](#). De peker blant annet på økte arbeidskostnader, noe som innebærer at en større andel av byggeprosjektene gjennomføres i utlandet.

Vannskuter-saken (ESA-sak)

Det norske forbudet mot bruk av vannskuterar er i strid med prinsippet om fri flyt av varer i EØS-avtala, ifølgje EFTAs overvaksingsorgan. [ESA opna i 2009 traktatbrotsprosedyre mot Noreg](#), fordi dei meinte forbudet mellom anna utgjorde ein ulovleg importrestriksjon som bryt med EØS-avtala.

11. november i år skal saka ha vore diskutert på det årlege «pakkemøtet» mellom norske styresmakter og ESA. På pakkemøtet tar ein opp uteståande spørsmål om indre marknadssaker, mellom anna saker der ESA meiner Noreg bryt EØS-regelverket. Frå dagsordenen til pakkemøtet ser ein at [det som handlar om vannskuter-saka er det einaste som er unntatt det offentlege](#). Det kjem også fram at Noreg i september varsla ESA om forseinking på nokre veker i implementeringa av nye norske reglar.

Miljøverndepartementet hadde [utkast til endring av vannskuterregelverket på høyring](#) i vår. 8. juni kom det også svar frå Europakommisjonen, der [Kommisjonen ber Noreg revurdere endringsutkastet](#) og minner om at det ikkje er tillete med forbod mot vannskuterkjøring. Nye tekniske reglar som kan påverka den indre marknaden skal sendast på høyring både til Kommisjonen og ESA. Høyringskravet følgjer av [EØS-høyringslova i Noreg](#). Dersom høyringsplikta ikkje er følgd, kan ikkje reglane handhevast.

For å unngå støy, forureining og skadar på dyre- og planteliv, er vannskuterbruk forbode i Noreg. I dei nye norske regelforslaga som er under behandling skal kommunane kunna oppretta avgrensa område for bruk av vannskuterar. I opningsbrevet frå ESA i 2009 blei det peika på at dersom det ikkje var eit særleg behov for beskyttelse av naturen ville eit totalforbod ikkje vera i samsvar med EØS-avtala. ESA viste mellom anna til [ein dom i EU-domstolen](#) som slo ned på den tilsvarande svenske lovgivinga.

Spørsmålet om EØS-avtala hindrar det norske forbudet mot bruk av vannskuter er også tatt opp i eit [Perspektiv-notat frå Stortingets utgreiingsseksjon](#).

Norsk deltakelse i Schengen /IT-byrået

EU skal oppretta eit nytt byrå som samlar informasjonsverktøya som blir brukte i utøvinga av EUs asyl-, migrasjons- og grensepolitikk.

[IT-byrået](#) skal administrera tre sikkerheitsverktøy for informasjonsinnhenting ved grenseovergangane til Schengen-landa:

- Informasjonssystemet SIS II (modernisert utgåve av SIS I, som ikkje er venta å bli operativt før 2013).
- Visuminformasjonsystemet VIS.
- EUs biometriske database for fingeravtrykk av asylsøklarar, Eurodac.

Byrået skal [sikra kontinuerleg, uavbroten utveksling av data mellom nasjonale styresmakter](#), og vil også ha ansvar for å vedta og gjennomføra sikkerheitstiltak, opplæring, rapportering, publisering av statistikkar og forskingsaktivitetar.

Europakommisjonen ønskjer også å utvikla byrået vidare: «into a centre of excellence for the development and operational management of other future systems in this policy area».

Ved å oppretta eit slikt byrå er målet å [redusera driftskostnader](#) på oppgåver som er overlappende når det gjeld IT-system, innkjøp og prosjektleiing. Byrået skal etablerast innan utgangen av 2012. Hovudkontoret skal liggja i Tallinn, mens den operative forvaltninga skal utførast i Strasbourg og Sankt Johann im Pongau (Austerrike).

Noreg [ønskjer å delta i IT-byrået](#), sidan Noreg har tilknytning til alle tre informasjonssystema. Regjeringa skal no ta stilling til om ein vil godta rettsakta som [blei vedtatt i EU i haust](#). Vilråa for stemmerett er mellom anna noko som må avtalast mellom EU og dei assosierte landa (Noreg, Island, Liechtenstein og Sveits), før regjeringa tar stilling til rettsakta.

Frå [arbeidsprogrammet for EU/EØS-saker \(side 43\)](#) står det følgjande om behandling av Schengen-relevante rettsakter: «For å sikre mer helhetlige tilnærminger, har EU gått i retning av å behandle større, horisontale pakker, hvor bare en begrenset del er Schengen-relevant. Når EU gjennom behandlingen av disse tematiske pakkene har fastlagt den politiske retningen, går en over til den konkrete utformingen av rettsaktene hvor Norge deltar når det dreier seg om Schengen-relevante rettsakter. Den overordnede retningen legges med andre ord uten vår deltakelse. Denne trenden medfører blant annet at de uformelle kanalene er blitt viktigere for Norge».

[«Small steps to big brother»](#) har tenketanken Statewatch kalla dei nye Schengen-verktøya for informasjonsinnhenting ved grenseovergangane.

Om utvalgte rettsakter i EØS-komiteen

Forordning 216/2008 om felles regler for sivil luftfart og om opprettelse av flysikkerhetsbyrået (EASA) og endringsforordning 1108/2009 om lufthavner, lufttrafikkstyring og flynavigasjonstjenester

Forordning 216/2008 har vært oppe i Europautvalget flere ganger fordi Norge har vært uenig med Europakommisjonen om hvem som skal ha kompetanse til å ilegge bøter. I tillegg er forordningen sentral i spørsmålet om nye arbeids- og hviletidsbestemmelser for flygere, regler for helikoptertrafikk på kontinentalsokkelen og amatørflygersertifikater. I listen over rettsakter som skal behandles i EØS-komiteen 2. desember omtales også to endringer av forordningen, den ene vil ha betydning for regelverket for flyplasser.

I Europautvalget i februar slo utenriksminister Støre fast at vi må implementere forordning 216/2008 og [akseptere Kommisjonens tilnærming](#). Det betyr at man godtar å gi EFTAs overvåkingsorgan ESA muligheten til å ilegge bøter. Støre viste til at både de rettslige og politiske sidene knyttet til myndighetsavståelse, også forholdet til Grunnloven, var vurdert, men la til: «Vi er opptatt av den mulige presedensvirkningen dette kan ha for å utvide ESAs kompetanse. Vi ønsker ikke en slags glidende overgang med hensyn til hvor mange områder ESA kan gå inn i, og vi ønsker å markere dette med en erklæring i EØS-komiteen». Erklæringen omtales ikke i informasjonen som er sendt Stortinget i forkant av dette møtet. (Se også eget punkt i informasjonspakken om Grunnlovens § 93 og myndighetsoverføring).

Forordningen innebærer en totalharmonisering av regelverket. Samferdselsdepartementet skriver følgende i et brev fra september 2009: «[Regelverket vil erstatte alle nasjonale særregler](#). Norske myndigheter vil etter implementering antakelig ikke lenger kunne vedta verken strengere bestemmelser eller gi lettelser i de vedtatte reglene der man skulle se behov for dette».

På side 53 i [informasjonen om rettsaktene](#) som er oversendt Stortinget står det: «Forordning nr. 216/2008 i seg selv vil trolig innebære begrensede konsekvenser for norske luftfartsaktører, da det i første rekke vil være de mer detaljerte «implementing rules» (IR) som vil inneholde nye særskilte og til dels byrdefulle krav som aktørene må etterleve». Dette regelverket vil bli vedtatt av Kommisjonen gjennom såkalt komitologi-prosedyre.

I [informasjonspakken til møtet i Europautvalget 16. september](#) omtales konsekvensene for Norge av det utfyllende regelverket (IR) for arbeidstiden for piloter og for helikoptertrafikk på

kontinentalsokkelen. Samferdselsminister Kleppa sendte 13. oktober [brev til Europautvalget om pilotsertifikater](#).

I listen over rettsakter til behandling er det et forslag om å endre forordning 216/2008 til også å omfatte flysikringstjenester og flyplasser. I omtalen, side 70, omtales denne [endringsforskriften \(1108/2009\)](#), blant annet forholdet til Grunnloven, og om det er nødvendig å forelegge endringsforordningen for Stortinget. Det konkluderes med at siden denne endringsforordningen i seg selv ikke krever lov- eller forskriftsendring, vil det ikke være behov for å involvere Stortinget. Imidlertid åpnes det for at det utfyllende regelverket (IR) må forelegges Stortinget, fordi dette regelverket kan ha økonomiske og administrative konsekvenser.

Norske innspill til endringsforskriften har vært knyttet til fleksibilitet når det gjelder små flyplasser og flyplasser med vanskelige vær- og terrengmessige forhold: «Det er derfor fra norsk side spilt inn i ulike sammenhenger at det er viktig at det felles europeiske regelverket er tilstrekkelig fleksibelt. EASA har gitt uttrykk for at det er ønskelig med fleksibilitet og man håper at dette vil komme til uttrykk i gjennomføringsregelverket som er under utvikling», står det i informasjonen fra regjeringen.

Direktiv 2009/28 – fornybardirektivet

Fornybardirektivet vil ikke bli behandlet i EØS-komiteens møte 2. desember, men «etter en foreløpig oversikt» kan det bli klart til å tas inn med skriftlig prosedyre i desember, ifølge [brevet til Europautvalget](#) fra Utenriksdepartementet.

Saken er til behandling i Stortinget, og skal etter planen behandles 12. desember. Utenriksdepartementet skriver at Stortingets samtykke vil bli innhentet før innlemmelse i EØS-avtalen. [Mer informasjon om fornybardirektivet](#) i informasjonspakken til møtet i Europautvalget 16. september.

Direktiv 2006/24 – datalagringsdirektivet

Datalagringsdirektivet skal til behandling i EØS-komiteen 2. desember. Stortingets samtykke er innhentet på forhånd gjennom vedtaket 4. april i år. Det ble samtidig vedtatt lovendringer for gjennomføring av direktivet i norsk rett. Stortinget har vedtatt at lovendringene skal tre i kraft senest 1. april 2012. Dette er utsatt til 1. juli 2012.

Europakommisjonen hadde som ambisjon å legge fram forslag til endringer i datalagringsdirektivet i løpet av 2011, men dette er nå utsatt til 2012. En evalueringsrapport ble lagt fram i april i år. [Mer om evaluering av datalagringsdirektivet](#) i informasjonspakken til debatten om den europapolitiske redegjørelsen 22. november.

Andre aktuelle saker:

Kommisjonens arbeidsprogram for 2012

Europakommisjonen la 16. november fram sitt [arbeidsprogram](#) for 2012. Dette gjev ei [detaljert oversikt](#) over dei sentrale initiativa Kommisjonen ynskjer å ta neste år både i form av framlegg til nye rettsaktar og andre politikkinisiativ. Arbeidsprogrammet vart ikkje nemnd i utanriksministeren si utgreiing i Stortinget 17. november.

Dei overordna måla for arbeidsprogrammet er å stimulere til eit stabilt og ansvarleg Europa bygd på vekst og solidaritet og å gje EU ei effektiv røyst internasjonalt. Oversynet omfattar punkt for 2012 i tillegg til ei rekkje initiativ som blir varsla for 2013.

Ein stor del av framlegga vil vere EØS-relevante eller på andre måte vere av særskilt interesse for Noreg. Døme på slike saker er:

Klimatiltak:

- Reglar for å inkludere utslepp frå maritim transport i EU sine utsleppsforpliktingar

Konkurransopolitikk:

- Framlegg til rådforordning knytt til gruppeunnataka for statsstøtte
- Revisjon av retningslinene for regionalstøtte

Forbrukar-, nærings og entreprenørskapspolitikk:

- Styrke produkttryggleik gjennom revisjon av direktivet for produkttryggleik og nye reglar for marknadsovervaking

Digital Agenda:

- Nytt regelverk for elektronisk identifikasjon, autentisering og signatur
- Europeisk strategi for tryggleik på internett

Syssetsetting, sosiale spørsmål og inkludering:

- Regelverk for å inkludere sjøfolk i fleire av EUs arbeidsrettsdirektiv
- Gjennomgang av retten til fri rørsle av arbeidstakarar i den indre marknaden

Energi:

- Gjennomgang av den indre marknaden for energi
- Gjennomgang av status for arbeidet med karbonfangst- og lagring

Miljø:

- Gjennomgang av politikken for å betre europeiske ferskvassressursar
- Gjennomgang av REACH

Helse og forbrukarpolitikk:

- Revisjon av tobakksdirektivet

Innanrikspolitik:

- Nye reglar for grensekontroll knytt til inn- og utreise, registrering av reisande og oppdatering av grensekodeksen for Schengen
- Revisjon av datalagringsdirektivet
- Forhandlingar med statar sør for Middelhavet om visareglar
- Regler for innreise av forskarar, studentar, elevar mm. frå tredjeland

Institusjonelle tilhøve:

- Nytt regelverk for politiske parti på europeisk nivå og partistøtte til desse

Den indre marknaden:

- Revisjon av fleire direktiv som skal tryggje investorane
- Melding om den indre marknaden for nettgambling
- Revisjon av direktivet for intellektuell eigedomsrett
- Reglar for garantiordningar for forsikringsselskap

Justissamarbeid og borgarrettar:

- Direktiv for å lette tilgangen til varer og tenester for eldre og funksjonshemma
- Tilråding om å betre kjønnsbalansen i styrer i allmenne aksjeselskap
- Revisjon av pakkereisedirektivet
- Reglar for gjensidig godkjenning av sivilrettslege dokument

Maritim politikk:

- Strategi for berekraftig utnytting av ressursar i hava, sjøane og på kystane
- Kvitbok om overvaking av maritim transport

Regionalpolitikk:

- Melding om ny strategi for dei mest avsidesliggjande regionane

Forsking og innovasjon:

- Rammeverk for eit europeisk forskingsområde

Transport:

- Jernbane: Reglar for ytterlegare liberalisering av det europeiske jernbanenettet og etablering av eit europeisk jernbanebyrå
- Strategi for alternative drivstoff
- Revisjon av forordninga om rettar for flypassasjerar

Skatt på finanstransaksjoner

Beskatning av finanssektoren har vært diskutert både i EU og i Norge i forbindelse med finanskrisen. Bakgrunnen er både at finanssektoren stort sett er unntatt merverdiavgift, at sektoren selv skal bidra til eventuelle redningspakker/fond og for å redusere sannsynligheten for framtidige kriser.

I EU er det hovedsak [to typer beskatning](#) som diskuteres: aktivitetsskatt og finanstransaksjonsskatt.

Aktivitetsskatten (Financial Activities Tax, FAT, bank levy) er skatt på finansinstitusjoners overskudd og lønnsutbetalinger.

Skatt på finanstransaksjoner (Financial Transactions Tax, FTT, Tobinskatte for valutatransaksjoner, Robin Hood-skatt) er tenkt som fortrinnsvis en global skatt, der man beskatter (relativt lavt) verdien på enkelt-transaksjoner innenfor et bredt utvalg finansielle instrumenter. Et sentralt spørsmål er hvorvidt FTT bør [innføres i EU alene](#).

Det var stor interesse da Europakommisjonens president, Jose Manuel Barroso i september [la fram et forslag](#) til skatt på finanstransaksjoner. Han understreket at dette er en rettferdig skatt som skal sikre at finansnæringen også bidrar til fellesskapet. Dette poenget ble ytterligere poengtert av EUs skattekommisær Algirdas Šemeta. Han sa at selv om det alltid er kostnader og effektivitetstap knyttet til innføring av nye skatter, viser Kommisjonens [konsekvensvurdering](#) at det er fornuftig og forsvarlig å innføre denne typen skatt.

Skatten er også så lav (0,01-0,02%) og har et så bredt grunnlag at faren for massiv utflytting av institusjoner er liten. Skatten vil bare gjelde transaksjoner mellom finansinstitusjoner, og ikke for eksempel forbrukeres kredittkorttransaksjoner eller i forbindelse med at aksjeselskap skal utvide aksjekapitalen sin. Det åpnes også for at [pensjonsfond kan holdes utenfor](#).

Kommisjonen ser forslaget om skatt på finanstransaksjoner i sammenheng med spørsmålet om fellesskapsfinansiering av EUs langtidsbudsjett. Det blir lagt opp til at inntektene skal deles mellom medlemslandene og Europakommisjonen. Kommisjonen vil komme tilbake til den nøyaktige fordelingen senere i høst i et samlet forslag om fellesskapsfinansiering. Šemeta viste blant annet til at Storbritannia er blant de 10 EU-landene som har en form for skatt på finanstransaksjoner allerede. I møte i COREPR 23. november var det, ikke overraskende, [liten støtte å finne](#) for forslaget.

Kommisjonen foreslår at skatten skal tre i kraft 1. januar 2014, og tok opp spørsmålet i forkant av G20-møtet i november, der Frankrikes president snakket om finansskatt som en nødvendighet. Land som USA, Canada, Russland og Kina er skeptiske. Skatten var også [tema på ECOFIN-møtet](#) 7.-8. november. Kommissær Šemeta la fram saken, og får støtte fra blant andre Frankrike, Tyskland og Spania.

De tydeligste motstanderne i EU er Storbritannia og Sverige. Storbritannias statsminister, David Cameron, har uttalt at «[Europe's proposals for a financial transaction tax](#) are “deeply confused” and the world is unlikely to agree on it», mens Sveriges finansminister ifølge

Europolitics.com har sagt om skatten: «[most harmful tax ever invented](#) apart from an increase in company tax.»

Sveriges statsminister, Fredrik Reinfeldt, sa i den svenske riksdagens EU-nemnd 19. oktober at «[Det finns andra och bättre sätt](#) att hantera finanssektorns risktagande. Som införandet av stabilitetsfonder internasjonelt og inom EU liksom möjligheten att höja kapitaltäckningskraven för bankerna nasjonelt», og fikk støtte for regjeringens forslag om å avvikle finansskatt i EU.

Riksdagens finanskomité mener at [skatt på finanstransaksjoner strider mot nærhetsprinsippet](#). Komiteen hevder at forslaget går for langt når skatten på transaksjoner skal benyttes for å øke EUs inntekter innenfor rammen av EUs egne midler. Prinsippet om at beskatning i første rekke er et nasjonalt anliggende må beskyttes. Komiteen ber derfor om at Riksdagen sender en grunnlagt uttalelse til Europaparlamentets, Rådets og Kommisjonens president. Saken er ventet behandlet i Riksdagen 30. november.

Muligheten for at bare land i eurosonen innfører skatten er også luftet, men også blant disse landene er det skeptikere.

I Norge er i tillegg en stabilitetsavgift vurdert som en mulighet. Den er tenkt som en korrigerende avgift for å kompensere for at finansinstitusjoner og banker har en implisitt garanti mot avvikling ved at staten forventes å gripe inn dersom en institusjon får problemer. Finanskriseutvalget har foreslått at norske finansinstitusjoner ilegges en stabilitetsavgift basert på institusjonenes gjeld ut over egenkapital og sikrede innskudd.

Dette ble også kommentert av utenriksminister Jonas Gahr Støre i Europautvalgsmøtet 18. oktober 2011: «Jeg kan også nevne at regjeringen i oppfølgingen av finanskriseutvalget utreder mulige utforminger og konsekvenser av henholdsvis [en aktivitetsskatt og en stabilitetsavgift](#) for finanssektoren». I [NOU 2011:1 Bedre rustet mot finanskriser](#) tar Finanskriseutvalget opp bedre skattlegging av finansiell sektor i kapittel 15 og utdyper både stabilitetsavgift og aktivitetsskatt.

Inga Marte Thorkildsen (SV) tok 10. oktober til orde for en såkalt [aktivitetsskatt](#), en skatt på bankenes overskudd og lønnsutbetalinger for å beskutte merverdi skapt i finanssektoren. Hun får støtte av leder for finanskomiteen, Torgeir Micaelsen (Ap): «Jeg synes det er gode grunner til at man også i [finanssektoren må betale skatter og avgifter](#), slik som alle andre sektorer gjør.» Statssekretær i Finansdepartementet, Roger Schjerva, sier i en kommentar: «Ja, vi ønsker en slik global avgift. Men vi må selvfølgelig gjøre en egen vurdering av det konkrete forslaget og se hva det ender opp med til slutt.» Schjerva sier at i prinsippet kan en slik skatt være med i statsbudsjettet for 2013.

«Vi er [ikke begeistret for skatt på finanstransaksjoner](#)», sa Høyres nestleder Jan Tore Sanner da partiet la fram sitt alternative statsbudsjett.

I [Statsbudsjettet for 2012](#), s. 80, står følgende om aktivitetsskatt: «Departementets vurderinger så langt tyder på at det vil være både formelt og praktisk mulig å innføre en aktivitetsskatt. Det må utarbeides et detaljert regelverk for en slik skatt, og dette må eventuelt sendes på offentlig høring.[...] Departementet vil utrede mulige utforminger og konsekvenser av en aktivitetsskatt nærmere og komme tilbake til saken.»

Saken er så vidt vites under arbeid i Finansdepartementet, og det er uvisst når den sluttføres. En foreløpig status ventes i Finansmarkedsmeldinga våren 2012.

Grunnlovens paragraf 93 og myndighetsoverføring

Forholdet til Grunnlovens paragraf § 93 er tema i to saker på dagsorden til Europautvalget – norsk deltakelse i EUs tilsynssystem på finansområdet og deltakelse i EUs flysikkerhetsbyrå.

Nedenfor er tre artikler/rapporter som ser på myndighetsoverføring som er «lite inngripende», og som derfor kan vedtas av Stortinget etter Grunnlovens § 26 annet ledd (alminnelig flertall) i stedet for den særskilte prosedyren i § 93 (¾ flertall). Fra og med EØS-avtalen har Stortinget vedtatt myndighetsoverføring i en rekke saker på EU-området.

I artikkelen [Grunnlova § 93 og læra om «lite inngripende» myndighetsoverføring i lys av nyare konstitusjonell praksis](#) blir begrepet «lite inngripende» problematisert og kritisert. Førsteamanuensis Eirik Holmøyvik ved Universitetet i Bergen viser til at utviklingen i EØS-samarbeidet vil medføre at grunnlovsspørsmålet vil bli viktigere framover.

Forfatteren gjennomgår blant annet Justisdepartementets lovavdeling sine vurderinger knyttet til norsk myndighetsoverføring i forbindelse med gjennomføring av EØS-regelverket. Saker som omtales er REACH-forordningen (kjemikaliebyrået), GMO-forordningen (mattrygghetsbyrået), EBA-forordningen (finanstilsyn), flysikkerhetsbyrået (to ulike saker), elektrisitetsforordningen og energireguleringsbyrået.

Det vises til utviklingen i EU i retning av flere desentraliserte og selvstendige forvaltningsbyrå og tilsynsorgan, og at det kan se ut som at det blir vanskeligere for Norge å få til nasjonale tilpasninger som avgrenser myndighetsoverføringen. Dette vil bety at Norge i framtiden vil overføre stadig mer forvaltningsmyndighet til EU- eller EØS-organ.

Avslutningsvis ser forfatteren på tre mulige rettslige løsninger: «Ein kan vedta myndighetsoverføringa gjennom grunnlovsvedtak, men det er neppe ein praktisk farbar veg. Vidare kan ein eksplisitt heve grensa for myndighetsoverføring etter § 26 andre avsnitt gjennom eit tillegg i denne, eller at det i § 93 blir presisert ei nedre grense for den. Eller, og det er etter mitt syn ei betre løysing, ein kan lempe på tilslutnadsvilkåret i § 93. Dette kan òg tenkast gjort ved tolking då ordlyden ikkje er heilt klår på kva som ligg i «tilsluttet eller slutter sig til».

Spørsmålet om Grunnloven bør endres diskuteres også i [Grunnloven § 93 og unntaket for "lite inngripende" myndighetsoverføring](#), rapport i Perspektiv-serien fra Stortingets utredningsseksjon. Forfatter Fredrik Lied Lilleby viser til at Norge i EØS-komiteen som regel forsøker å forhandle fram en tilpasningstekst som ivaretar hensynet til Grunnloven. En slik tilpasning består gjerne i at norske myndigheter fatter et tilsvarende vedtak som EU-organet.

I rapporten ses det også på hvilke hensyn som blir tatt når man vurderer om myndighetsoverføringen er «lite inngripende»: omfanget, saksområdet, likeverdighet og gjensidighet, norsk innflytelse, mulighet for oppsigelse og hva slags avgjørelser det eksterne organet kan treffe. Lilleby peker imidlertid på at det vil være en forhåndsvurdering, og at man ikke med sikkerhet kan si hva som blir de reelle konsekvensene.

Rapporten viser til en rekke ulemper ved unntaket for «lite inngripende» myndighetsoverføring: «For det første kan det være uklart hvor grensen mellom ”inngripende” og ”lite inngripende” går. For det andre er ”lite inngripende” et såpass skjønnsmessig kriterium at det er sårbart for gradvise utvidelser. For det tredje vil mange myndighetsoverføringer som isolert sett er ”lite inngripende”, kunne anses ”inngripende” hvis man legger dem sammen».

I rapporten [EU/EØS-rett i norske domstoler](#), skrevet på oppdrag av Europautredningen, viser forfatter Halvard Haukeland Fredriksen til at Justisdepartementets lovavdeling har lagt seg på en svært fleksibel tolkning av Grunnloven § 26 annet ledd. Dette for «å muliggjøre norsk samtykke til EØS-rettsakter som innebærer overføring av forvaltningsmyndighet til nye EU-organer». Han peker på at dette etter hvert vil kunne resultere i saker for norske domstoler. Private som utsettes for sanksjoner fra EUs forvaltningsmyndigheter kan hevde at myndighetsoverføringen er grunnlovsstridig så lenge den ikke er vedtatt med ¾ flertall i henhold til Grunnloven § 93.

Alkoholreklame

«Sluttbehandling av saken i regjeringen ventes i nær fremtid, og vi vil da informere Stortinget umiddelbart», sa utenriksminister Jonas Gahr Støre i [utgreiinga om EU/EØS-saker 17. november](#). «Utenriksministeren gikk svært langt i å seie at regjeringa har gitt opp kampen mot EUs tv-direktiv», sa Laila Dåvøy (KrF) til [Nationen](#) etter utgreiinga.

Utenriksministeren var også intervjuet i [Vårt Land 18. november](#): «Det er ingen tvil om at vårt nasjonale forbud mot alkoholreklame kan bestå. Men etter dette direktivet kan vi ikke stanse reklameinnslag fra TV-kanaler fra andre land, like lite som vi kan stanse reklame i utenlandske magasiner vi kjøper».

Regjeringa har enno ikkje tatt stilling til korleis direktivet om audiovisuelle tenester skal følgjast opp, etter at ein 9. august fekk [den formelle avklaringa frå Europakommisjonen om at Noreg ikkje kunne få unntak](#).

I avklaringa frå Kommisjonen blei det vist til ein samarbeidsmekanisme som Sverige har med Storbritannia. «Jeg har tatt opp dette med den britiske Europa-ministeren. Han sier at det eneste de kan gjøre, er å oppfordre TV-kanalene til ikke å sende alkoholreklame. De har ingen mulighet til å hindre det», sa statssekretær Erik Lahnstein til [NTB 19. september](#). Utenriksministeren kommenterte dette i [debatten om EU/EØS-utgreiinga 22. november](#): «den anledningen som EU peker på til å forhandle mellom land. Hvorvidt det er en enkel strategi å gjennomføre, gjenstår å se. Jeg er ikke sikker på at det er enkelt, men det må vi selvfølgelig komme tilbake til»

Då EØS-avtala blei inngått, [fekk Noreg unntak](#) frå fjernsynsdirektivet når det gjaldt alkoholreklame. Unntaket blei sist vidareført i 2000. Dersom unntaket no ikkje kan halda fram har både Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti [varsla krav om reservasjon mot direktivet](#).

I [ein rapport frå SIRUS](#) kjem det fram at det har vore ei fokusendring i EU dei siste åra. Også Kommisjonen viser i sitt brev til at ein har forståing for den strenge norske alkoholpolitikken, og til at fleire EU-land fører ein streng politikk på området.

«Pakkemøte» med ESA

Det årlige «pakkemøtet» mellom tjenestemenn fra EFTAs overvåkingsorgan ESA og representanter for norske myndigheter ble holdt 11. november. Formålet er dialog og gjensidig utveksling av informasjon med sikte på å løse utestående saker.

Utenriksministeren har de siste årene informert Europautvalget om pakkemøtet i et eget punkt på dagsorden. Til dette møtet i Europautvalget er det ført opp to ESA-saker - arbeidsvilkår i offentlige kontrakter og vannscootere.

I tillegg viser vi til et [notat med omtale av de sakene ESA ønsket å diskutere](#) med de norske representantene. Notatet inneholder i underkant av 50 saker. Nedenfor er en liste over utvalgte saker, med lenker til tidligere omtale av Koordineringsgruppa for EU/EØS i Stortingets administrasjon.

- [Forsinket godkjenning av medisiner](#) (side 3 i notatet)
- [Energimerking av boliger](#) – mangler i gjennomføringen (s. 5)
- Elektrisitetsdirektiv II – mangler i gjennomføring (s. 5)
- Vilkårene for konsesjon for innførsel eller utførsel av energi (s. 5)
- [Regler for barnetrygd](#) (s. 8)
- Yrkeskvalifikasjonsdirektivet- mangler i gjennomføring, bl.a. for dykkere (s. 10)
- [Skatteregler for utflagging av bedrifter](#) (s. 12)
- [Trafikksikkerhetskrav til veiinfrastruktur](#) – ikke implementert (s. 15)
- [Havnesikring](#) – mangler i implementering (s. 16)
- [Likebehandling av enker og enkemenn](#) – mangl. oppfølging av EFTA-dom (s. 22)
- [Vanndirektivet](#) – mangl. innføring av miljøkrav for gamle vannkraftanlegg (s. 25)
- [Konsesjoner for oppdrett av laks](#), norske eierskapsbegrensninger (s. 30)
- Bo- og driveplikt, forholdet til regler om fri kapitalbevegelse (side 30)

Norsk nasjonal ekspert i Europaparlamentet?

I lys av Europaparlamentets styrkede stilling i lys av Lisboa-traktaten, [stiller NHO seg kritisk til at Norge ikke har noen eksperter i denne viktige institusjonen](#).

NHO viser til at Norge gjennom historien har hatt én ekspert i parlamentet, og til at Nærings- og handelsdepartementet (NHD) i 2009 ikke ønsket å forlenge oppholdet til denne eksperten. Til tross for senere intensjonserklæringer fra norske myndigheter om å få inn en ny ekspert, skal dette ha latt vente på seg.

En er kjent med at det i lengre tid har pågått en prosess i departementene for å se på muligheten for at man igjen kan sende en nasjonal ekspert til Europaparlamentet.

NHD finansierte fra 2006-2009 en norsk nasjonal ekspert som arbeidet i sekretariatet for komiteen for det indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO) i EP. NHD ønsket ikke å forlenge kontrakten i 2009. Nærings- og handelsminister Trond Giske [svarte](#) i 2009 på et spørsmål fra representanten Harald T. Nesvik at ”Etter en samlet vurdering, også av den samlede kostnaden ved stillingen, ble det besluttet ikke å forlenge den da kontrakten utløp 1. september 2009.” Eksperten som ble finansiert av NHD var den første og så langt eneste

norske, nasjonale eksperter i EP. Norge har opp mot 60 nasjonale eksperter i Europakommisjonen.